

Súd: Okresný súd Zvolen
Spisová značka: 17C/66/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6716203384
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 04. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Bohuš Hruška
ECLI: ECLI:SK:OSZV:2016:6716203384.1

Medzitýmny rozsudok

Okresný súd Zvolen v konaní pred sudcom Mgr. Bohušom Hruškom v právnej veci navrhovateľa 1. N. I., nar. XX. XX. XXXX, bytom T. XXX/XX, XX XXX G., 2. S. I., nar. 7. 2. XXXX, bytom T. XXX/XX, XXX XX G., 3. C. I., nar. XX. 2. XXXX, T. XXX/XX, XXX XX G. v zastúpení zákonného zástupcu - otca N. I., nar. XX. XX. XXXX, všetci zastúpení Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o. Nám. sv. Egídia 93, 058 01 Poprad, proti odporcovi Kooperativa poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava, IČO: 00 585 441, o zaplatenie sumy 80 000,- € s prísl., takto

rozhodol:

Súd u r č u j e že základ uplatneného nároku návrhom zo strany navrhovateľov 1, 2, 3 j e d a n ý .

o d ô v o d n e n i e :

Navrhovatelia sa svojím návrhom zo dňa 18. 9. 2014 domáhali zaplatenia sumy 80 000,- Eur s príslušenstvom na tom základe, že dňa 28. 10. 2011 došlo k dopravnej nehode, ktorú zavinil vodič motorového vozidla J.: Y povinne zmluvne poistený u odporcu, a pri ktorej došlo k usmrteniu Marty I., nar. 3. XX. XXXX, zomr. XX. XX. XXXX, naposledy bytom W. XX/XX, G.. F. I. I. bola manželkou navrhovateľa v I. rade a matkou navrhovateľiek v II. a v III. rade. Navrhovateľ v I. rade pracoval od roku 2000 vo Švédsku, aby mala jeho rodina na splátky hypotéky na rodinný dom, ktorý sa s manželkou rozhodli postaviť. Navrhovateľky v II. a v III. rade sa v neprítomnosti otca silno naviazali na mamu, s ktorou trávili veľa času. Po dokončení rodinného domu čakali navrhovateľky v II. a v III. rade s mamou, kým sa navrhovateľ v I. rade vráti z pracovného turnusu zo Švédska, aby sa konečne po 10 rokoch do rodinného domu presťahovali. Manželka sa však návratu navrhovateľa v I. rade už nedočkala. Strašnú správu oznámili navrhovateľovi v I. rade telefonicky do práce, odkiaľ sa okamžite vybral domov za svojimi dcérami a na pohreb svojej manželky. S tragickou smrťou mamy a manželky sa navrhovatelia vyrovnávajú len veľmi ťažko. Navrhovateľky v II. a v III. rade sú práve vo veku, kedy by prítomnosť a radu mamy potrebovali viac ako predtým. Nárok navrhovateľov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch voči odporcovi zakladá európska právna úprava poistenia zodpovednosti za škodu, spôsobenú prevádzkou motorového vozidla ako aj judikatúra Európskeho súdneho dvora. Rozsudkom zo dňa 24. 10. 2013 vo veci C-22/12 Súdny dvor rozhodol, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy, spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode. Navrhovateľ v I. rade si uplatňuje voči odporcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 40 000,- Eur a navrhovateľky v II. a v III. rade si uplatňujú voči odporcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch každá vo výške 20 000,- Eur.

Odporca žiadal návrh navrhovateľov zamietnuť s odôvodnením, že žalobou o ochranu osobnosti sa žalobca Jozef I., žalobkyňa S. I. a žalobkyňa C. I. (ďalej len „žalobcovia“) prostredníctvom zvoleného právneho zástupcu v zmysle ust. §13 Obč. zákonníka domáhajú voči žalovanej KOOPERATIVA poisťovni, a.s., V.I.G. (ďalej len „žalovaná“) náhrady nemajetkovej ujmy, a to tak, že žalobca I požaduje od žalovanej uhradiť sumu vo výške 40.000 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,15% ročne zo sumy 40.000 eur od podania žaloby do zaplatenia, žalobkyňa II požaduje od žalovanej uhradiť sumu vo

výške 20.000 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,15% ročne zo sumy 20.000 eur od podania žaloby do zaplataenia a žalobkyňa III požaduje od žalovanej uhradiť sumu vo výške 20.000 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,15% ročne zo sumy 20.000 eur od podania žaloby do zaplataenia, pričom tiež požadujú nahradiť trovy konania.

Svoj návrh pritom žalobcovia opierajú o skutočnosť prezentovanú v listinných dôkazoch doložených k žalobe, z ktorých vyplýva, že dňa 28.10.2011 v čase asi o 05.22 hod. došlo v meste Zvolen k dopravnej nehode, ktorú zavinil vodič osobného motorového vozidla zn. Renault XX s ev. č. KA XXX AG U. Y., nar. XX.XX.XXXX, pri ktorej došlo k usmrteniu I. I., nar. XX.XX.XXXX, zomretej XX.XX.XXXX, naposledy bytom W. XX/XX, XXX XX G..

Nebohá I. I. bola manželkou žalobcu I/ a matkou žalobkýň II/ a III/, pričom v samotnej žalobe je stručne opísaný osobitný vzťah, ktorý mali menovaní k nej ako aj ujma, ktorú im spôsobila jej smrť. Prílohou návrhu je o. i. aj písomné prehlásenie žalobcu I/, kde už podrobnejšie prezentuje zmenu jeho „životnej situácie“ pred osudnou dopravnou nehodou a po nej.

Žalobcovia v podanom návrhu tiež uvádzajú, že v zmysle ust. §15 ods.1 zákona č. 381/2001 Z. z. náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému, pričom poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

Žalobcovia v podanom návrhu tiež implicitne poukazujú na skutočnosť, že medzi škody na zdraví sa zaraďuje aj nemajetková ujma, ktorú utrpeli osoby pri dopravných nehodách krytých povinným zmluvným poistením, pričom v tejto súvislosti argumentujú rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie zo dňa 24.10.2013, sp. zn. C-22/12, čím zdôvodňujú relevantnosť svojho nároku.

Vzhľadom k tomu, že predmetné motorové vozidlo, ktorého prevádzkou bola spôsobená škoda, bolo v čase dopravnej nehody poistené u žalovanej, žalobcovia majú za to, že je založená pasívna vecná legitímácia žalovanej, ktorá má vo veci konať.

S uvedenou argumentáciou žalobcov, evidentne zamieňajúcou si pojmy „právo na náhradu nemajetkovej ujmy“ a „právo na náhradu škody“ sa žalovaná v žiadnom prípade nestotožňuje, pričom v súlade s uvedeným považuje za potrebné poukázať na nasledujúce skutočnosti:

Z ust. §4 ods.2 zákona č. 381/2001 Z. z., na ktoré poukazujú vo svojom návrhu žalobcovia, je zrejmé, že poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody a ušlý zisk. Nemajetková ujma však nie je podľa názoru žalovanej škoda, čo evidentne vyplýva už len zo samotnej systematiky základného občianskoprávneho predpisu Slovenskej republiky - Občianskeho zákonníka, v ktorom je nemajetkový ujma a ochrana osobnosti upravená v jeho prvej časti, pričom zodpovednosť za škodu je upravená až v časti šiestej.

Ďalším dôvodom, prečo právna teória striktno odlišuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy a náhradu škody je ich pojmová a obsahová odlišnosť: Kým osobnostné práva predstavujú absolútne subjektívne práva, ktoré prináležia výlučne fyzickým osobám, a vyznačujú sa svojou výlučnosťou, všeobecnosťou a nepremičateľnosťou, právo na náhradu škody patrí nielen fyzickej, ale právnickej osobe, pričom vykazuje relativitu a majetkovú povahu a plní hlavne reparačnú a preventívnu funkciu (pozri aj Cirák, J.: Ochrana osobnosti v slovenskom práve. Bratislava: PFUK, 1994; Lazar, J.: Základy občianskeho hmotného práva. Bratislava: IURA EDITION, 2004 a pod.).

Je potrebné poukázať na skutočnosť, že aktuálna právna teória (zhodne so súdnou praxou) označuje neoprávnený zásah do zdravia fyzickej osoby v rámci ochrany osobnosti pojmom „nemajetková ujma“. Pod uvedeným pojmom však nemožno rozumieť škodu na zdraví, ktorá je, ako už bolo v predchádzajúcom texte uvedené, pojmovo samostatná a systematicky odlišne upravená. Nemajetková ujma vzniká v dôsledku porušenia právnej povinnosti v inej, než majetkovej sfére fyzickej osoby. Pôvodca neoprávneného zásahu do takéhoto vzťahu sa označuje za „ohroziteľa“, resp. „porušiteľa“ práva, nikdy nie však ako „škodca“, pričom fyzická soba, do ktorej osobnostnej sféry bolo zasiahnuté, sa nikdy neoznačuje ako poškodený. Obsah nemajetkovej ujmy nie je právnym poriadkom exaktne vymedzený, avšak z povahy tohto práva jednoznačne vyplýva, že tento obsah musí byť iný, než majetkový. Zatiaľ čo zodpovednosť za škodu je založená na princípe predpokladaného zavinenia a subjektívnej zodpovednosti, v prípade nemajetkovej ujmy sa jedná výlučne o objektívnu zodpovednosť. Podľa § 13 ods. 2 Obč. zákonníka má fyzická osoba tiež nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, pokiaľ by sa nezdalo za postačujúce zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Obč. zákonníka, najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Občiansky zákonník však poskytuje túto ochranu len proti takým konaniam, ktoré sa dotýkajú osobnosti občana, a to tým, že znižujú jeho dôstojnosť, česť a vážnosť z hľadiska jeho vzťahu k ďalším občanom a ohrozujú jeho postavenie v spoločnosti. V zmysle súdnej praxe musí mať zároveň súd pri rozhodovaní o

náhrade nemajetkovej ujmy preukázané, že sú dané okolnosti svedčiace o tom, že v konkrétnom prípade nestačí zadosťučinenie podľa ustanovenia § 13 ods. 1 Obč. zákonníka, a to najmä z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých dôsledkov vzniknutých poškodenému vzhľadom na jeho postavenie v rodine a spoločnosti.

Predpokladom priznania náhrady škody je na rozdiel od nemajetkovej ujmy preukázanie naplnenia všetkých predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, a to protiprávneho konania, vzniku škody či príčinnej súvislosti medzi protiprávnym konaním škodcu a vzniknutou škodou, resp. zavinenie. Výška, resp. rozsah náhrady majetkovej škody a škody na zdraví je kvantifikovaný v ustanoveniach § 442 a nasl. Obč. zákonníka ako aj v nadväzujúcich právnych predpisoch.

Z uvedených dôvodov zodpovednosť za nemajetkovú ujmu nie je zhodná so zodpovednosťou za ujmu majetkovú, pričom rovnako nie je možné stotožniť právo na náhradu škody na zdraví a právo na náhradu nemajetkovej ujmy v prípade zásahu do osobnostnej sféry dotýkajúcej sa zdravia či súkromia alebo rodinných vzťahov fyzickej osoby.

V zmysle obsahu predmetnej žaloby je otázkou zásadného významu, či nárok na náhradu nemajetkovej ujmy je podľa ustanovenia § 13 Obč. zákonníka možné subsumovať pod ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č.381/2001 Z. z. v časti nákladov pri usmrtení.

Žalovaná zásadne nesúhlasí s právnym názorom žalobcov a ich zjavne extenzívnym výkladom ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z.

Citované ustanovenie vymedzuje rozsah poistného krytia, a to tým spôsobom, že v ustanovení § 4 ods. 1 stanovuje, že poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve. Už z tohto zákonného ustanovenia je zrejmé, že poistenie sa týka poistenia zodpovednosti za škodu, a nie poistenia zodpovednosti za nemajetkovú ujmu.

Z vymedzeného rozsahu poistného krytia obsiahnutého v ust. § 4 ods. 1 zákona č.381/2001 Z. z. je tiež zrejmé, že rešpektuje rozlíšenie vecnej škody, ktorá je v Občianskom zákonníku upravená v ust. § 443 a škody na zdraví, ktorú upravujú ustanovenia § 443 až § 449 Obč. zákonníka.

Z logického výkladu ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č.381/2001 Z. z., podľa ktorého sa poistenie vzťahuje na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, je zrejmé, že pod nákladmi pri usmrtení je potrebné rozumieť náklady spojené s pohrebom podľa ust. § 449 ods. 2 Obč. zákonníka, prípadne i náklady spojené s liečením podľa predchádzajúceho odseku. Uvedenú zložku náhrady škody samotný Občiansky zákonník v ust. § 449 ods. 3 označuje ako náklady pohrebu.

Vzhľadom na skutočnosť, že pojem „náklady“ v súvislosti so škodou na zdraví, resp. pri usmrtení, právny poriadok pozná a používa ho vo význame, ktorý mu pripisuje ust. § 449 Obč. zákonníka, nie je možné pojem „náklady pri usmrtení“ vykladať tak, že by pod tento pojem mala patriť aj nemajetková ujma. Doterajšia právna prax, právna teória a nakoniec ani samotné znenie zákona nikdy neoznačovali „nemajetkovú ujmu“ slovným spojením „náklad spojený s úmrtím“. Takýto extenzívny výklad je v priamom rozpore s gramatickým významom použitého slovného spojenia, keďže tento znamená určitú kompenzáciu nákladov, ktoré poškodený, resp. pozostalí po poškodenom vynaložili v súvislosti s pohrebom, resp. liečením. Pod tento pojem v žiadnom prípade nemožno subsumovať finančné odškodnenie nemajetkovej ujmy.

Pri výklade ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. nemožno tiež vychádzať iba so samotného znenia tohto ustanovenia, ale je potrebné ho vykladať v zhode s ustanoveniami, na ktoré nadväzuje. Podľa ust. § 4 ods. 1 cit. zákona má totiž poistený z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky. Ako už bolo uvedené, platná legislatíva a ani právna teória neoznačuje osobu, ktorej osobnostné práva boli porušené za „poškodenú osobu“. Obdobne sa aj v ustanovení § 2 písm. g) zákona č. 381/2001 Z. z. uvádza, že poškodeným je ten, kto utrpel prevádzkou motorového vozidla škodu a má nárok na náhradu škody (nie nemajetkovej ujmy!) podľa tohto zákona. Obdobne sa aj v ustanovení § 2 písm. i) zákona č. 381/2001 Z. z. uvádza, že poistnou udalosťou sa rozumie vznik povinnosti poisťovateľa alebo kancelárie nahradiť vzniknutú škodu (nie nemajetkovú ujmu).

Spojením uvedených zákonných ustanovení nemožno dospieť k inému záveru, ako k tomu, že povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu je krytá výlučne škoda, nie nemajetková ujma.

K inému právnemu záveru nemožno dospieť ani pri systematickom výklade (s poukázaním na už uvedené členenie nárokov podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z.), a ani pri teleologickej interpretácii právnej normy. Zo žiadneho ustanovenia zákona č.381/2001 Z. z. priamo nevyplýva, že by predmet poistného krytia tvorili aj iné nároky ako náhrada škody.

Nakoniec, už zo samotného názvu poistenia („poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla“) je zrejmé, že jeho účelom je kryť zodpovednosť za škodu, a nie nemajetkovú ujmu, ktorá v zmysle už uvedeného nie je škodou.

Bezprostredne s otázkou rozsahu poistného krytia súvisí aj otázka existencie pasívnej legitímácie žalovanej. Táto podľa jej názoru nemôže byť daná v prípade, ak predmet konania tvorí právo na náhradu nemajetkovej ujmy podľa ust. § 13 ods. 2 Obč. zákonníka, ktoré si žalobca uplatňuje titulom plnenia z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

Otázka pasívnej legitímácie poisťovacích spoločností vystupujúcich na strane žalovaných v prípade uplatnenia práva na náhradu nemajetkovej ujmy z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla už v minulosti tvorila predmet rozhodovacej praxe súdov. Sem možno zaradiť najmä rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 27. augusta 2005, sp. zn. 30 Cdo 1051/2005, a rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 11. júna 2002, sp. zn. 28 Cdo 931/2002. Z odôvodnenia oboch rozhodnutí je zrejmé, že súdy nižších stupňov zamietli žalobu voči žalovaným poisťovňam z dôvodu, že nebola daná ich pasívna legitímácia v prípade uplatneného práva na ochranu osobnosti podľa § 11 Obč. zákonníka.

Žalovaná má dôvodne za to, že (ako už bolo uvedené) nie je možné stotožniť právo na náhradu škody (napr. na zdraví) a právo na náhradu nemajetkovej ujmy v prípade zásahu do osobnostnej sféry fyzickej osoby (dotýkajúcej sa napr. zdravia) a obdobne nie je možné subsumovať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniknutý z dôvodu neoprávneného zásahu do tzv. osobnostných práv pod pojem “škoda na zdraví” uvedený v § 4 ods. 2 písmeno a) zákona č. 381/2001 Z. z. Uvedené subsumovanie sa nedá podľa názoru žalovanej zdôvodniť ani eurokonformným výkladom predmetného ustanovenia, keďže tzv. motorové smernice, ktoré boli v roku 2009 konsolidované smernicou 2009/103/ES, sa jednoznačne týkajú poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, pričom už aj v ich samotnom texte sa používajú slovné spojenia o “poistení zodpovednosti za škodu”, o “náhrade škody” a “odškodnení poškodených osôb”.

V súlade s uvedeným možno teda prijať záver, že dané smernice sa zaoberajú poistením zodpovednosti za škodu (spôsobenú prevádzkou motorového vozidla) a nie poistením nárokov vzniknutých z iného titulu, než je zodpovednosť za škodu. Ak teda smernice stanovujú, že treba odškodniť “ujmy na zdraví”, považujeme za potrebné tento výraz vnímať v celkovom kontexte smerníc tak, že aj tento pojem predstavuje nároky pri poškodení zdravia v rámci vzniku zodpovednosti za škodu a nie nároky priznávané z iného titulu, než je vznik zodpovednosti za škodu. V súvislosti s pojmom “ujma na zdraví” žalovaná tiež poukazuje na to, že český preklad hovorí z hľadiska právnej terminológie ešte presnejšie o “škodách na zdraví” (používa sa slovné spojenie „jakákoliv věcná škoda nebo škoda na zdraví“ (pozri český preklad smernice 2009/103/ES, článok 3). Anglický výraz „personal injury“ použitý v daných smerniciach sa dá preložiť aj ako „poškodenie zdravia“ resp. „škoda na zdraví“, čo je podľa názoru žalovanej výstižnejší preklad ako ten slovenský.

Rovnako je nevyhnutné poznamenať, že smernice bližšie nestanovujú, akým spôsobom a akými konkrétnymi nárokmi si má členský štát vymedziť rozsah náhrady škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, a teda nepopierajú právo členského štátu upraviť jednotlivé nároky z titulu zodpovednosti za škodu, vrátane škody na zdraví. Možno teda prijať stručný záver o tom, že je na členskom štáte, akými princípmi sa riadi odškodnenie zásahu do zdravia človeka. Podľa vnútroštátnej úpravy v Slovenskej republike sa škoda na zdraví alebo pri usmrtení odškodňuje nárokmi uvedenými v § 444 až 449 Obč. zákonníka, pričom iné nároky už nie sú nárokmi z titulu náhrady škody na zdraví, resp. pri usmrtení (teda ani náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa §11 a nasl. nie je nárokom z titulu škody na zdraví).

Poisťovacia spoločnosť, akou je aj žalovaná, je viazaná pri výkone povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zákonom č. 381/2001 Z. z., do ktorého obsahu boli podľa príslušných dôvodových správ transponované aj smernice Európskeho parlamentu a Rady. Ak by obsahom smerníc malo byť skutočne to, že povinné poistenie pokrýva aj nároky z neoprávnených zásahov do osobnosti človeka, potom by to bolo možné vyjadriť jednoznačným spôsobom legislatívne priamo v texte zákona a keďže zákon č. 381/2001 Z. z. napriek deklarovanej aproximácii smerníc takéto nároky neuvádza a nijako výslovne nespomína, žalovaná má za to, že ani Slovenská republika ako členský štát Európskej únie nevníma predmetné smernice tak, že predmetom poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je i nemajetková ujma. Z vyššie uvedených dôvodov žalovaná namieta svoju pasívnu legitímáciu v predmetnom konaní.

Žalobcovia sa pri svojej argumentácii prezentovanej v predmetnej žalobe odvolávajú na rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 24.10.2013, sp. zn. C-22/12 (Haasová), podľa ktorého má povinné poistenie

zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode.

V kontexte predmetného rozsudku Súdneho dvora EÚ je potrebné poukázať na nasledovné relevantné súvislosti:

Katarína Haasová spolu so svojou dcérou podali na Okresnom súde Vranov nad Topľou žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej stratou manžela, resp. otca podľa § 13 ods. 2 a 3 Obč. zákonníka. Žaloba bola podaná proti Rastislavovi Petrikovi, ktorý spôsobil autonehodu, pri ktorej pán Haas zahynul (pričom bol za tento čin odsúdený aj v trestnom konaní). Žaloba smerovala v druhom rade proti Blanke Holingovej, ktorej predmetné vozidlo patrilo. Prvostupňový súd zaviazal Rastislava Petrika a Blanku Holingovú na zaplatenie sumy vo výške 15 000 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy Kataríne Haasovej. Keďže sa proti tomuto rozhodnutiu účastníci konania odvolali, vec bola postúpená na Krajský súd v Prešove. Tento súd uviedol, že podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení má majiteľ motorového vozidla právo, aby spôsobenú škodu za neho uhradil poisťovateľ.

Vzhľadom na to, že niektoré otázky zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sú harmonizované smernicou 72/166/EHS (tzv. „prvá motorová smernica“) a smernicou 90/232/EHS (tzv. „tretia motorová smernica“), krajský súd požiadal Súdny dvor EÚ o vysvetlenie, či sa článok 3 ods. 1 prvej smernice a článok 1 tretej smernice majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtenej pri dopravnej nehode.

Na základe uvedenej prejudiciálnej otázky prijal Súdny dvor EÚ nasledovné vägne rozhodnutie: „Článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005, a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného“ (pozri Ro ESD z 24. 10. 2013 vo veci Katarína Haasová/Rastislav Petrik, Blanka Holingová, sp. zn. C-22/12).

Na základe tohto rozsudku sa v odbornej tlači i právnickom prostredí začali prezentovať názory, že na základe uvedeného sa zmenil aktuálny právny stav odškodňovania pozostalých po obeti dopravnej nehody z povinného zmluvného poistenia a že tento rozsudok je priamo aplikovateľný na právny poriadok Slovenskej republiky v tom zmysle, že poisťovníam vzniká povinnosť hradiť takéto ujmy z povinného zmluvného poistenia. Podľa nášho názoru rozsudok Súdneho dvora Európskej únie nič nezmenil na doterajšom právnom stave, pričom túto skutočnosť možno vyvodiť aj z analýzy citovaného rozsudku Súdneho dvora EÚ, ktorú prezentoval odborník na poisťovacie právo JUDr. Imrich Fekete, CSc. vo svojom článku uverejnenom na portáli „opoistenie.sk“ (pozri <http://www.opoistenie.sk/poistne-produkty/poistenie-aut/nahrada-nemajetkovej-ujmy-pozostalych-pri-smrte-nej-dopravnej-nehode/>, [online], [14.04.2015]) nasledovne:

1. náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých po obeti dopravnej nehody ako súčasť súkromného práva nie je predmetom úpravy právneho poriadku EÚ, pretože táto problematika spadá v zmysle zakladateľských dokumentov EÚ do právomoci národného štátu;

2. harmonizácia právnych poriadkov sa v danom prípade týka iba poistného krytia v rámci povinného zmluvného poistenia (pričom platí zásada, že z poistného krytia nesmú byť vylúčené či redukované nároky poškodených, ktoré sú vymedzené ako nároky poškodených v rámci právnej úpravy zodpovednosti za škodu); harmonizácia sa netýka spôsobu a rozsahu náhrady škody, ktoré upravuje národné zákonodarstvo v rámci svojej kompetencie;

3. v nadväznosti na vyššie uvedené Súdny dvor EÚ vo výroku svojho rozsudku zámerne neuviedol, že povinné zmluvné poistenie „kryje“ aj nároky pozostalých, ale iba to, že toto poistenie „má pokrývať“ aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám, ktoré boli usmrtené pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo;

4. z ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Zb. o povinnom zmluvnom poistení vyplýva, že toto ustanovenie nepokrýva uvedený druh nemajetkovej ujmy, ale kryje iba „škodu na zdraví“, pričom škodu na zdraví a nemajetkovú ujmu Občiansky zákonník jasne od seba odlišuje (porovnaj § 13 ods. 2 a § 16 Obč. zákonníka na jednej strane a ustanovenia § 444 a nasl. Obč. zákonníka na druhej strane);

5. Súdny dvor EÚ v rámci výkonu svojej právomoci v citovanom rozsudku nekonštatoval, že ustanovenie § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Zb. o povinnom zmluvnom poistení a ustanovenia § 11 a nasl. a § 420 a nasl. sú v rozpore s právom EÚ (konkrétne so smernicami, ktoré sú vo výroku rozsudku citované); 6. v SR platí princíp písaného práva, čo je v protiklade s princípom sudcovskej tvorby práva; na základe uvedeného ani rozhodnutie Súdneho dvora EÚ (ani rozhodnutia národných súdov) nemá subsidiárny právny účinok na právny poriadok SR v tom zmysle, že ním alebo prostredníctvom neho majú vyplíňať medzery v platnom právnom poriadku SR, a tým menej tam, kde je právo dané výslovnou právnou úpravou.

Záver predmetnej analýzy je tak jednoznačný a nespochybniteľný: Súkromné právo členského štátu, ak sa neprieči právu EÚ, je oprávnený vykladať iba národný súd, ktorý vychádza z platnej právnej úpravy, ktorá je v danej veci zakotvená v zákone č. 381/2001 Zb. o povinnom zmluvnom poistení a v Občianskom zákonníku.

Žalovaná teda pri právnom posúdení nároku na nemajetkovú ujmu zastáva i po vydaní rozhodnutia Súdneho dvora EÚ pod sp. zn. C- 22/12 právny názor, že nemajetková ujma nie je krytá z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (!)

Žalovaná v súlade so skutkovými okolnosťami predmetnej veci nespochybňuje veľkú ujmu, ktorá vznikla žalobcom stratou blízkej osoby, avšak uplatnenie nároku v zmysle § 13 Obč. zákonníka logicky a systematicky nespadá pod úpravu náhrady škody, ale pod právne prostriedky slúžiace na ochranu osobnosti, čo však nie je možné požadovať podľa ust. § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z. V sledovanom prípade právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch predstavuje peňažnú satisfakciu, rozhodne však nie náhradu škody. Základným znakom je aj to, že predpokladaná ujma sa nedá nijako preukázať a zostáva vždy na posúdení súdu, pričom súd je povinný prihliadať na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo. Účelom práva na peňažné zadosťučinenie je hlavne vyvážiť a zmierniť nemajetkovú ujmu peňažnou formou, čím sa síce približuje funkcii reparačnej, aká je aj pri náhrade škody, avšak vychádza z úplne iných predpokladov, preto tieto dva inštitúty nemožno stotožňovať.

Odhliadnuc od uvedeného je potrebné stručne poznamenať, že žalobcovia v predmetnej žalobe v dostatočnom rozsahu nezrejmi, podľa akého kľúča postupovali pri stanovení uplatňovanej sumy vo výške 40.000 eur, resp. 20.000 eur titulom nemajetkovej ujmy pre každého žalobcu zvlášť (nedostatočná špecifikácia). Tvrdené skutočnosti na preukázanie intenzity a charakteru citových väzieb medzi nimi a zosnulou príbuznou totiž zostali iba v rovine vágnych fráz a všeobecných tvrdení bez možnosti ich následnej verifikácie.

Žalovaná tiež namieta žalobcami uplatnené úroky z omeškania, keďže je jasné, že tento právny inštitút má charakter sankcie za to, že dlh nebol splnený riadne a včas (§ 559 Obč. zákonníka v spojení s § 517 ods.2 Obč. zákonníka), čo sa však v danom prípade nenastalo, keďže dlh ani nevznikol.

Súd zo sobášneho listu navrhovateľa v I. rade zistil, že uzavrel manželstvo s I.ovou, nar. 3. XX. XXXX dňa 4. XX. XXXX.

Súd z rodných listov navrhovateľov v II. a v III. rade zistil, že ich otcom je navrhovateľ v I. rade a ich matkou I. I., rod. Q., nar. 3. XX. XXXX.

Súd z úmrtného listu I. I., rod. Q., nar. 3. XX. XXXX zistil, že táto zomrela dňa XX. XX. XXXX.

Súd z uznesení OR PZ vo Zvolene a z rozsudku OS Zvolen 4T 70/2013-401 zistil, že obžalovaný U. Y. bol uznaný vinný z prečinu usmrtienia pretože dňa 28. 10. 2011 v čase o 5.20 hod. vo Zvolene, okres Zvolen v križovatke ciest I/66 a III/069002 v km 71,20 viedol ako vodič OMV zn. M. XX, ev. č. KA XXXAG, pričom pri odbočovaní vozidla vľavo na cestu III/069002, v oblasti zakrytého výhľadu tvorenú autobusom, ktorý odbočoval vľavo, nedal prednosť autobusu Setra S, ev. č. NR 127 FO, ktorý viedol vodič V. H., nar. XX. XX. XXXX, bytom G. XXX v smere od H. H. na Žiar nad Hronom, následne autobus prednou časťou narazil do pravej bočnej časti OMV Renault 19, čím spolujazdkyni na prednom sedadle vozidla Renault 19, I. I., nar. 3. XX. XXXX, bytom G., W. XX/XX spôsobil zranenia - zlyhanie životne dôležitých centier v predĺženej mieche a D. moste pri ich pomliaždení a opuchu, podpavúčnicovom a podlebnicovom krvnom výronu, zlomenine klenby a spodiny lebečnej, zlomenine krčných stavcov, pretrhnutí väzov spájajúcich krčnú chrbticu a kostru lebky, v dôsledku ktorých zranení týmto podľahla,

čím ako vodič porušil dôležitú povinnosť, uloženú v ust. § 19 ods. 4 Zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke.

Súd z výpisu z evidencie Slovenskej kancelárie poisťovateľov zistil, že U. Y. mal na vozidle Renault KA XXXAG, ktorým bola spôsobená dopravná nehoda, pri ktorej zomrela I. I. uzatvorené povinné zmluvné poistenie u odporcu.

Podľa § 152 ods. 2 O.s.p. rozsudkom má sa rozhodnúť o celej prejednáwanej veci. Ak je to však účelné, môže súd rozsudkom rozhodnúť najskôr len o jej časti alebo o jej základe.

Podľa § 13 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov, aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezдалo postačujúcu zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Vykonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že dňa 28. 10. 2011 došlo k dopravnej nehode, ktorú zaviniel vodič motorového vozidla KA XXXAG pán U. Y., ktorý bol uznaný vinným z prečinu usmrtienia a to rozsudkom OS Zvolen 4T 70/2013-401, ktorý sa stal právoplatným dňa 28. 4. 2015. Vo výrokovej časti tohto rozsudku sa konštatuje, že dňa 28. 10. 2011 viedol ako vodič osobné motorové vozidlo značky M. XX ev. č. KA XXXAG, pričom pri odbočovaní vozidla vľavo na cestu III/069002 v oblasti zakrytého výhľadu tvorenú autobusom, ktorý odbočoval vľavo nedal prednosť autobusu, ktorý viedol vodič Ivan H., v smere od Banskej Bystrice na Žiar nad Hronom, následne autobus prednou časťou narazil do pravej bočnej časti osobného motorového vozidla, čím spolujazdkyni na prednom sedadle Martine I., nar. 3. XX. XXXX spôsobil zranenia - zlyhanie životne dôležitých centier, v dôsledku ktorých táto zraneniam podľahla. Bolo preukázané, že predmetné motorové vozidlo M. KA XXXAG malo uzatvorené povinné zmluvné poistenie u odporcu. Tieto skutočnosti medzi účastníkmi konania neboli sporné. Odporca namietal tú skutočnosť, že vo veci nie je pasívne legitimovaný, nakoľko žalovaná nemajetková ujma nie je krytá z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu, spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Okresný súd je toho názoru, že škoda zahŕňa nie len zníženie majetkov a ušlý zisk ale aj nemajetkovú škodu (nemajetkovú ujmu). Je preto potrebné vykonať termín škoda v § 4 ods. 2 písm. a) aj ako nemateriálnu škodu na zdraví. Nemali by byť pochybnosti, že strata života najbližšieho príbuzného je spojená s negatívnym dopadom emočnej, citovej, teda nemajetkovej sféry príbuzných a na ich fyzické zdravie. Je plne opodstatnený záver, že v takých situáciách vzniká ujma (škoda) aj v psychickej rovine dotknutých osôb. Povinné poistenie musí kryť akúkoľvek škodu (ujmu) tak materiálnu ako aj nemateriálnu. Platná právna úprava obsahuje takúto náhradu, vychádzajúcu z extenzívneho výkladu pojmu škoda, ktorý v sebe nepochybne zahŕňa aj ujmu na zdraví (§ 4 ods. 2 písm. a) Zákona č. 381/2001 zb. v znení neskorších predpisov) s tým, že náhrada nemajetkovej ujmy sa priznáva aj podľa ustanovení o ochrane osobnosti, upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Škodou (ujmou) sa podľa európskeho práva rozumie aj nemateriálna škoda. Dôležitý je eurokonfortný výklad zákona, aby nebol popretý zmysel a účinnosť smernice o poistení. Cieľom smernice rady 90/232/EHS zo dňa 14. 5. 1990 je zabezpečiť, aby povinné poistenie vozidiel umožňovalo všetkým obetiam nehody spôsobenej vozidlom dosiahnuť odškodnenie za ujmu, ktorú utrpeli. Vnútroštátne ustanovenia, ktoré upravujú odškodnenie nehôd vyplývajúcich z prevádzky motorových vozidiel nemôžu obráť uvedené ustanovenia o potrebný účinok (rozsudok súdneho dvora S-537/03). Vychádzajúc zo znenia § 4 ods. 1, 2 písm. a) Zákona č. 381/2001 Zb. v znení neskorších predpisov je zrejmé, že poisťné krytie zahŕňa škodu na zdraví a na náklady pri usmrtení. Je potrebné vychádzať z extenzívneho výkladu pojmu škoda, ktorý v sebe nepochybne zahŕňa aj ujmu, keď pod pojem ujmu na zdraví patrí akákoľvek ujma aj nemajetková, spôsobená blízkym osobám obetí, usmrtených pri dopravnej nehode. Keďže pojem škoda, uvedený v článku 1 bod 2 prvej smernice nie je presne vymedzený, nič nenaznačuje, že by sa niektoré druhy škody, ako i nemajetková ujma mohli vylúčiť z tohto pojmu (rozsudok súdneho dvora EÚ C-22/12). Keďže zodpovednosť poisteného, ktorá vyplýva z § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka vznikla na základe dopravnej nehody a má občiansko-právnu povahu nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktorú odkazujú uvedené smernice (bod 57 rozsudku súdneho dvora EÚ C-22/12). Ak vnútroštátne právo umožňuje rodinným príslušníkom obeť dopravnej nehody požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy, náhrada tejto ujmy musí byť krytá povinným poistením motorového vozidla. Účastníkom tohto poisťného vzťahu je odporca (poisťovňa) a z toho vyplýva dôvodnosť jeho pasívnej legitimácie v prebiehajúcom konaní. Treba zdôrazniť, že právo vzťahu ohľadne náhrady škody

nereguluje. Harmonizácia sa týka až následného poistného krytia náhrady utrpenej majetkovej ujmy ak vnútroštátne právo priznáva. Na základe hore uvedenej skutočnosti súd vo veci vydal medzitýmny rozsudok o tom, že je daný základ uplatneného nároku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia, prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Banskej Bystrici, písomne v 2 vyhotoveniach (§ 204 ods. 1 práv veta O.s.p.)

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O.s.p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha (§ 205 ods. 1 O.s.p.). Pokiaľ zákon pre podanie určitého druhu nevyžaduje ďalšie náležitosti, musí byť z podania zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, a musí byť podpísané a datované. Podanie treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis ak je to potrebné. Ak účastník nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie na jeho trovy (§ 42 ods. 3 O.s.p.).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (Zákon č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti - Exekučný poriadok a o zmene a doplnení ďalších zákonov, v znení neskorších predpisov); ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia (§ 251 ods. 1 O.s.p.).

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p. t.j.

1. sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov
2. ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania
3. účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený
4. v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie
5. sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný
6. účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom
7. rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát
8. súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil, tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav
9. sa rozhodlo bez návrhu, nejde o rozhodnutie vo veci samej a dôvody, pre ktoré bolo vydané, zanikli alebo ak také dôvody neexistovali
10. bol odvolacím súdom schválený zmier

b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci

c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,

d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam

e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a O.s.p.), t.j.

1. sa týkajú podmienok konania, vecnej príslušnosti súdu, vylúčenia sudcu (prísediaceho) alebo obsadenia súdu,

2. má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej

3. odvolateľ nebol riadne poučený podľa § 120 ods. 4 O.s.p.,

4. ich účastník konania bez svojej viny nemohol označiť alebo predložiť do rozhodnutia súdu prvého stupňa

f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 O.s.p.)